

2010./11.mācību gadu, pārrēķinot uz 1 kredītpunktu un 1 bakalaura un maģistra programmas studentu, ir apmēram 2,4 un 3,5 Ls attiecīgi.

Viena no studiju programmas apgušanas sākuma stadijas problēmām bija izteiktais mācību, zinātniskās un tehniskās literatūras trūkums. Pieejamā literatūra bija ierobežota un samērā veca. Atsevišķi ar restaurāciju un konservāciju saistītie zinātniskie žurnāli Latvijā nonāca, pateicoties restauratoru personīgiem kontaktiem un pasūtījumiem. Visbiežāk tā tika iegūta ārzemju konferenču laikā vai stažējoties ārzemēs. Interneta pieeja izziņas avotiem sākuma periodā bija visai ierobežota. Tomēr 1996.gadā pateicoties Starptautiskajam kultūras mantojuma aizsardzības un restaurācijas studiju centra (ICCROM) tehniskās palīdzības programmai fakultāte saņēma apmēram 60 grāmatu, ne pašas jaunākās un ne visās interesējošās nozarēs, tomēr tā bija bāze turpmākajam darbam. Laika gaitā šī situācija uzlabojās. Šodien studentiem pilnībā ir pieejami interneta resursi, bibliotēkas un fakultāte ir spējīga iegādāties atsevišķas visnepieciešamākās grāmatas. Informācijas trūkums ir likvidēts, atliek tikai racionāli izmantot to, kas ir mūsu rīcībā. Tomēr viena problēma joprojām pastāv un tā ir saistīta ar svešvalodu nepietiekamām zināšanām.

Starptautiskā sadarbība kultūras mantojuma konservācijā un restaurācijā fakultātes līmenī sākās ar Lindas Krāģes doktorantūras studijām Gēteborgas Universitātes Konservācijas institūtā, pateicoties profesora Jana Rosvala iniciatīvai. Sākot ar 1996.gadu, šī sadarbība izvērtās plašāk. 1997.gadā tika izveidots Baltijas-Ziemeļvalstu konservācijas apmācības tīkls (Baltic-Nordic Conservation Network), kura mērķis bija veicināt zinātņu doktoru sagatavošanu kultūras mantojuma konservācijā un restaurācijā. Projekta ietvaros notika 3 semināri – Gēteborgā (Zviedrija), Rīgā un Vantā (Somija), kuros piedalījās Latvijas, Lietuvas un Igaunijas potenciālie doktoranti un šī tīkla koordinatori trīs Baltijas valstīs – Tannars Rūbens, Jonas Glemza un Mārcis Dzenis. Šajā laikā izvērtās

auglīga sadarbība ar Espo-Vantas Politehniskās universitātes Mākslas un dizaina institūtu, kura direktors bija Rihards Hordāls, pēc kura ieteikuma tika sagatavots pamatojums ICCROM un saņemtas grāmatas. Lai papildinātu literatūras klāstu, tika nosūtīta vēstule ASV Ķīmiķu biedrībai, tomēr tās atbalsts bija ievērojami mazāks.

1999./2000.m.g. tika parakstīts pirmais divpusējās sadarbības līgums ar Vantas Mākslas un dizaina institūtu par studentu savstarpējo apmaiņu SOCRATES/ERASMUS programmas ietvaros. Šīs iespējas pilnvērtīgi netika izmantotas. Apmaiņā piedalījās tikai daži – maģistrantūras studente Inga Erinovska, kura vēlāk zināšanas papildināja arī Dānijā, kā arī Edvīns Šteingolds.

To, cik nozīmīgs ir bijis Jana Rosvala un Riharda Hordāla ieguldījums fakultātes konservācijas un restaurācijas studiju programmas pilnveidošanā un mācību procesa nodrošināšanā, var novērtēt tikai šodien. Līdz ar Jana Rosvala aiziešanu no direktora amata un Riharda Hordāla pāragro nāvi, sadarbība praktiski izbeidzās. Šis laiks sakrita ar studēt gribētāju skaita krasu samazināšanos, kaut bija izveidojušies visai labvēlīgi nosacījumi konservācijas un restaurācijas studentu apmācībai.

Sākot ar 1999.gadu, izvērtās sadarbība ar Seinajoki Politehniskā institūta Kultūras un dizaina skolas restaurācijas nodaļu (Somija), kad Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultāte tika iesaistīta Leonardo da Vinči projektā "Liepājas Sv. Trīsvienības baznīcas konservācija un restaurācija". Jauns projekts – "Sv. Trīsvienības baznīcas konservācija, dokumentācija un modelēšana" tika uzsākts 2004.gadā, bet 2006.gadā tika parakstīts nodomu protokols par trešā projekta – "Sv. Trīsvienības baznīcas konservācija, dokumentācija un marketingu" uzsākšanu. Diemžēl šajā laikā konservācijas un restaurācijas specializācijā studēja tikai daži studenti, kuri jau strādāja, bet finansējuma, lai segtu studentu uzturēšanos Liepājā, nebija, tādēļ aktīva sadarbība baznīcas altāra konservācijā nenotika.

Neskatoties uz to, ka konservācijas un restaurācijas specializācijas studiju programma vairāk kā 20 gadus

ilgajā pastāvēšanas laikā ir būtiski mainījusies, neliels skaits studentu joprojām to tomēr vēlas apgūt. 2010./11.m.g. bakalaura programmā studēja 7, bet maģistra studiju programmā – 3 studenti.

Kopš 1990.gada konservācijas un restaurācijas specializāciju ir beidzis 71 students. No viņiem bakalaura grādu ieguvuši, bet diemžēl turpmākās studijas pārtraukuši 24 jeb 34%, inženiera kvalifikāciju – 17 jeb 24%, maģistra akadēmisko grādu – 30 studenti jeb 42% no beigušajiem. Pēc maģistra studijām zinātņu doktora grādu ar kultūras mantojuma konservāciju un restaurāciju saistītos virzienos ir ieguvušas Diāna Bajāre un Inese Sidraba, ļoti gribās ticēt, ka to tuvākajā laikā iegūs arī Ronalds Lūsis, kurš devis ļoti lielu ieguldījumu Rīgas Doma konservācijas un restaurācijas organizēšanā un vadīšanā.

Ir ļoti patīkami, ka, neskatoties uz visu, šodien savā profesijā strādā šīs specializācijas absolventi Indra Tuņa, Māra Sprūdža, Inga Šteingolde, Māris Jēkabsons, Ronalds Lūsis, Inese Sidraba, Dace Kazuša (tagad Kleinhofa), Ieva Grunte (tagad Pizāne), Inese Venckus, Ieva Balama (tagad Baļļa), Oksana Plotņikova (tagad Oša), savulaik – Ausma Skroba, Baiba Černaja, Jana Svare un citi.

*Dr.chem. Rudīte Kalniņa,
Dr.sc.ing.Mārcis Dzenis*

Latvijas Restauratoru biedrības avīze Nr.61

ISSN 1691-0966

Iznāk kopš 1997. gada novembra.

Adrese:

Vecpilsētas iela 7, Rīga LV 1050, tālr. 67213273

Iznāk 4 reizes gadā

Redaktore D. Murziņa

e-pasts: dita.mp@apollo.lv

Korektore **A. Brīvniece**

Viesredaktors **Māris Jēkabsons**

Mājas lapa:

www.restauratorubiedriba.lv

Restauratoru biedrības avīze

2014. gada oktobris

Nr. 61

Restauratoru Jāni Bokmani pieminot (1929.- 2013.)

Par Latvijas pirmo augstākās pakāpes monumentālās glezniecības restauratoru Jāni Bokmani es uzzināju 1983. gadā, kad sāku strādāt tolaik vienīgajā ar restaurāciju saistītajā būvuzņēmumā „Zinātniskās restaurācijas pārvalde”.

Bokmaņa kungs strādāja un vadīja restauratoru grupu Rundāles pilī un kā papildus uzdevumu veica arī Pēterbarnīcas epītāfiju restaurācijas gaitas koriģēšanu līdz brīdim, kad paši epītāfiju restauratori pamazām vien

iegūva restauratoru pakāpes. Man tolaik jebkurš restaurators likās uzmanības cienīgs, jo studēju Pēterburgā (tolaik Ļeņingradā) un, atgriežoties Latvijā, nevienu šīs profesijas pārstāvi nepazinu. Jāni Bokmani iepazinu kā vienmēr smaidīgu, šķelmīgu kungu, kas ik brīdi bija gatavs pajokot, izmest kādu āķīgu jautājumu, minēt kādu piemēru no restauratoru un mākslinieku dzīves. Tādā veidā viņš atbildēja arī uz konkrētiem jautājumiem. Vienmēr nācās uzmanīgi klausīties, lai no visa teiktā izlobītu atbildes, kuras šajos stāstos bija ieslēptas. Kolēģi, kas Bokmaņa kungu pazina ilgāk un tuvāk, gan deva padomu dažkārt vispār mazāk klausīties, ko Bokmaņa kungs saka, bet skatīties, ko un kā viņš dara. Un darīt viņš prata. Viņam bija zelta rokas. Nu jā, bija interesants moments... Bokmaņa kungs restaurācijas teoriju zināja ļoti labi, bieži runāja kā pēc notīm, kaut arī pēc pieredzes saprata, ka kādā konkrētā situācijā nāksies rīkoties citādi. Un, ja tu pats nedomāji līdzī, bet burtiski sekoji šai ideālai teorijai, tad varēji mocīties kā traks un beigās pats arī konstatēt, kā būtu bijis jādara. Bet Bokmaņa kungs to faktiski zināja jau sākumā... Nevar noliegt, ka šāda notikumu gaita dažkārt ir ļoti laba skola, tā tu pats krāj pieredzi, nevis kāds tev visu „ielej mutē”. Vismaz man dažas šādas mācībiņas no Bokmaņa kunga tika. Pāris reižu uzķēros, bet pēc tam

atļāvos domāt pati un nepiekrīst tikai ideālai teorijai, jo arī Jānis Bokmanis nekad nenoliedza patiesību, ka katrs objekts diktē savus noteikumus.

Nākamā un jau daudz ciešākā saskarsme man bija Mākslas akadēmijā, kad 2000. gadā sāku tur strādāt. Bokmaņa kungs kādus gadus piecus tur jau bija nostrādājis. Protams, neko no sava rakstura āķīguma un šarma viņš nebija zaudējis. Kopā ar tā brīža Restaurācijas nodaļas vadītāju

Rihardu Pētersonu nolēmām, ka savus pienākumus sadalīsim tā, ka Bokmaņa kungs stājglezniecības restaurāciju mācīs 3. un 4.kursam, es – 1. un 2.kursam. Lūdzām arī, lai Bokmaņa kungs sniegt studentiem kaut vai tikai teorētisku ieskatu monumentālās restaurācijas jomā. Palielinoties šīs tēmas īpatsvaram, Bokmaņa kungs, atceroties savas amata prasmes, sāka mācīt studentiem arī visdažādākās monumentālajā restaurācijā sastopamas tehnikas (sgrafito; mozaīku; zeltīšanu; marmorēšanu, cēlloku imitēšanu – āderēšanu un vitrāžu veidošanu gleznieciskiem līdzekļiem) un tajā pašā laikā palielinoties viņa gadu nastai, samazinājām viņa slodzi stājglezniecības apmācībās. Nodaļā sāka strādāt Liene Visendorfa – kadrs, ko savā laikā pats Bokmaņa kungs bija mācījis, tāpat viņa skolniece.

Un tā 13 kopīgi, interesanti darba gadi paskrēja kā vēja spārnēm. Katru gadu mūsu kolektīvā ienāca jauni

studenti un aizgāja tie, kas jau bija izstudējuši un kaut ko ieguvuši no mums. 2013. gada rudenī Bokmaņa kungs nolēma, ka veselība tomēr vairs neatļauj tādu slodzi, un pārtrauca darbu akadēmijā. Stūrtis, kur visus šos gadus pie sava rakstāmgalda bija sastopams Bokmaņa kungs, palika tukšs. Bieži vien acis pavērsās tajā virzienā un mute vērās, lai izteiktu Bokmaņa kungam kādu domu vai lūgumu, bet viņa tur vairs nebija.

Tomēr šī tukšuma sajūta, kaut arī nedaudz smeldzīga, nebija pesimistiska, jo zinājām, ka Bokmaņa kungs veselību atkal ir uzlabojis un jau kopā ar savu pēdējo gadu biežo partneri, savu skolnieku Dmitriju Leščetko, kaut kur kaut ko restaurē. Nosmējam tikai, ka Bokmaņa kungam gan nav miera, vienmēr viņam jābūt kustībā un darbībā. No restaurācijas viņš atrāvās tikai tad, kad vasarnīcā nodevās gleznošanai. Jā, nu mazliet arī ābelīšu miglošanai...

Gleznošana Jānim Bokmanim bija svarīga. Viņš bija arī Mākslinieku Savienības biedrs. Savai 80 gadu jubilejai par godu viņš Mākslas akadēmijas aulā sarīkoja ievēribas cienīgu personālizstādi. Gadu vai pat divus iepriekš viņš sāka savu gleznu noformēšanas darbu, jo šo pienākumu negribēja uzticēt citam. Un tas nebija nieka darbiņš, jo gleznu – ainavu – bija daudz... Skatoties gleznās, varēja izjust atkal kādu ikdienā nepamanītu Bokmaņa kunga rakstura šķautni – spēju izjust mirkli savā un dabas noskaņā. Izstāde tā arī saucās – „Mirklji”, un bija liels un priecīgs notikums, arī tāds kā kāda dzīves posma noslēgums.

Vēl, dažkārt klausoties Bokmaņa kunga stāstus par savu un savu laikabiedru, galvenokārt mākslinieku un restauratoru, dzīves notikumiem, teicām, ka nu viņam vajadzētu ņerties

pie savu atmiņu rakstīšanas. Tās būtu kā dzīvas un spilgtas replikas, kas noderētu mākslas zinātniekiem. Bokmaņa kungs piekrita, tomēr tam nekad neatlika laika. Vienmēr bija kaut kas darāms restaurācijas jomā.

Un tad 2013. gada beigās pienāca ziņa, ka Jānis Bokmanis 12. decembrī aizgājis restaurēt citā pasaulē... Vienkārši pārtraucis darbu pie altārglezņas Talsos un pārcēlies uz citurieni... Pēc šīs ziņas zinājām, ka nu vairs tiešām nesatiksim

vienmēr mundro un runīgo Bokmaņa kungu, un tā jau bija citādāka sajūta nekā tā, kad viņš tikai vairs nenāca uz akadēmiju...

Gunita Čakare

Ķīmiķi restauratori Latvijā

Turpinājums. Sākums „Restauratoru biedrības avīzē” nr.60, 2014. gada jūnijā.

Konservācijas un restaurācijas specializācijas studiju plānu nosacīti veidoja 4 priekšmetu grupas: pirmo – bāzes priekšmeti, kas bija obligāti visiem Ķīmijas tehnoloģijas fakultātes studentiem un kuru pasniegšanu nodrošināja fakultātes mācību spēki. Otro grupu pārstāvēja kultūrvēsturiskie, konservācijā un restaurācijā ievadošie priekšmeti, tādi kā “Arheoloģija”, kuru pasniedza Guntis Zemītis, “Etnogrāfija” (Mārtiņš Kuplais), “Numismātika un heraldika” (Kristīne Ducmane), “Mākslas vēsture” un “Stilu mācība” (Ojārs Spārītis, Agrita Tipāne), “Restaurācijas teorija un zinātne” (Gunita Čakare), “Ekspertīze un atribūcija” (Ilze Poriete, Sarmīte Gaismiņa), “Kultūras vērtību aizsardzības tiesiskie pamati” (Rihards Pētersons), “Polihromais koks” (Aīda Podziņa), “Muzeju mācība” (Jānis Garjāns), “Grāmatu māksla” (Aija Taimiņa), “Ikonogrāfija un sakrālā arhitektūra” (Elita Grosmane), “Zīmēšana” (Viesturs Frišfelds), “Latvijas kultūras vēsture” (Andris Zvejnieks), “Latvijas arhitektūra” (Jānis Lejnīks), “Avotpētniecība, avoti un kultūrvide” (Aleksandrs Gavriļins), “Arhitektūras pieminekļu restaurācija un rekonstrukcija” – Andris Cīnis, trešo – konservācijas un restaurācijas procesā izmantojamie materiāli, to pārbaudes, pētīšanas un identifikācijas metodes, piemēram, “Krāsu mācība”, “Līmes un līmēšana”, “Pigmenti un krāsvielas”, “Lakas un krāsas”, “Vispārīgā bioloģija”, kuru pasniedza Līvija Vulfa, “Pētniecības metodes”, “Praktiskās fotografēšanas un fotofiksācijas pamati”, “Polimērmateriāli”, “Neorganiskie celtniecības materiāli”, “Senie materiāli un tehnoloģijas”, kurus nodrošināja fakultātes mācību spēki, ceturto – septiņu jau minēto materiālu grupu materiālmācības kursi, kuru

sagatavošanā lielu ieguldījumu deva Koksnes ķīmijas institūta speciālisti Agris Treimanis, Ģirts Zaķis, Jānis Zandersons, Ingeborga Andersone. Pie šīs grupas tāpat jāpieskaita tādi studiju priekšmeti kā “Dokumentu restaurācijas pamati” (Rudīte Kalniņa) un “Arheoloģisko materiālu konservācija un restaurācija” (Sarmīte Gaismiņa). Diemžēl mainoties studiju programmām visi šie priekšmeti, izņemot pēdējo, kā arī “Mākslas vēsture” un “Stilu mācība”, tika izņemti no mācību plāniem, līdz ar to studiju virzieni zaudēja savu kvalitāti un pievilcību.

Ņemot vērā materiālu izcelsmi, studentu specializācija tika veikta 2 virzienos. Pirmais virziens ietvēra organiskas izcelsmes materiālus – papīru, ādu, koku, tekstilijas un kā izņēmumu – arī metālu, otrs virziens – dabīgos akmens materiālus, stiklu, keramiku un porcelānu, t.i., neorganiskos materiālus. Pirmās materiālu grupas apmācību un koordināciju nodrošināja Polimērmateriālu institūts, bet otrās – Silikātu materiālu institūts. Konservācijas un restaurācijas specializācijas studiju programmas izveidošana, studiju nodrošināšana, mācību daba koordinācija un pārraudzība tika uzdots Mārcim Dzenim. Konservatoru/restauratoru apmācībā no Polimērmateriāla institūta tika iesaistīta Skaidrīte Reihmane, Velta Tupureina, Laimonis Mālers, Mārcis Dzenis, Jānis Kajaks, savukārt no Silikātu materiālu institūta – Linda Krāģe, Ojārs Baumanis, Visvaldis un Ruta Švinkas, Janīna Sētiņa, Inese Sidraba, Jāzeps Boļšijs, Jānis Vaivads, bet no Neorganiskās, analītiskās un fizikālās ķīmijas katedras – Modris Drille, kuri gatavoja lekciju kursus tieši šai specializācijai.

1995.gadā Silikātu materiālu institūta sastāvā tika izveidots Akmens materiālu

konservācijas un restaurācijas centrs, kas deva lielu ieguldījumu turpmākajā studentu praktiskajā apmācībā, bija bāze daudzu bakalaura un maģistra darbu izstrādei. Centrs veica gandrīz visu Latvijā restaurējamo un konservējamo ēku akmens materiālu analīzes, izstrādāja rekomendācijas to saglabāšanai, kā arī materiālus un sastāvus ēku konservācijai un restaurācijai. Centrs izveidojās par labu konservācijas un restaurācijas studentu apmācības un akmens materiālu zinātniskās izpētes bāzi, kur sekmīgi strādāja Inta Vītiņa, Silvija Igaune-Blumberga, Linda Krāģe, Ojārs Baumanis, Silvija Lagzdiņa.

Kultūras mantojuma konservācija un restaurācija ir starpnozaru un starpprofesiju specializācija. Šīs īpatnības precīzi atspoguļojās mācību plānā, kas ietvēra ķīmijas, materiālzinātnes, kultūras un mākslas vēstures priekšmetus. Par to liecina arī apmācībā iesaistīto mācību spēku un zinātnieku profesiju spektrs. Lai realizētu sākotnējo studiju programmu, studentu apmācībā bez RTU Celtniecības, Arhitektūras un Ķīmijas tehnoloģijas fakultātes pasniedzējiem, kā lektori tika iesaistīti 22 ārštata pasniedzēji, zinātnieki un speciālisti no Latvijas Universitātes, Latvijas Mākslas akadēmijas, Koksnes ķīmijas institūta, Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas, Rīgas Celtniecības koledžas, bibliotēkām, muzejiem un citām institūcijām. Šie speciālisti gatavoja un lasīja lekciju kursus, vadīja studentu praksi, bakalauru, inženieru un maģistru darbu izstrādi, kvalifikācijas darbu aizstāvēšanas komisijas.

Skatoties no šodienas redzes punkta, tika izveidota kvalitatīva konservācijas un restaurācijas stu-

dentu apmācības programma, diemžēl tā bija pārāk plaša un smagnēja, lai efektīvi darbotos Latvijas apstākļos. Tās attīstību turpmākajos gados ierobežoja arī augstākās izglītības attīstības tendences, studiju finansiālais, materiālais un tehniskais nodrošinājums.

Studiju programmu kopumā veidoja 3 lieli apmācības bloki – teorētiskie lekciju kursi, kas ietvēra lekcijas, praktiskos un laboratorijas darbus, ikgadēja 3 nedēļu ilga vasaras prakse Latvijas bibliotēku, muzeju un arhīvu konservācijas un restaurācijas centros un laboratorijās, kā arī kvalifikācijas (diploma) darbs. Īpašu un svarīgu vietu konservācijas un restaurācijas studentu apmācībā bija jāieņem praktiskajai restaurācijai jeb praksei, kas vienīgā spēja nodrošināt konservācijai un restaurācijai tik ļoti nepieciešamo roku prasmi un darba pieredzi. Tās efektivitāte lielā mērā bija atkarīga no strādājošo konservatoru/restauratoru ieguldītā darba un pacietības. Praktikumam bija nepieciešama darba vieta, instrumenti un meistara individuāls darbs ar studentu, ko ne vienmēr varēja nodrošināt. Diemžēl ne studenti, ne to vadītāji prakses laikā nesaņēma nekādu finansiālo atbalstu. Prakse gan tika sekmīgi realizēta programmas darbības sākuma periodā. Studenti praktizējās Latvijas Nacionālā Vēstures muzeja, Rīgas vēstures un kuģniecības muzeja, Kara muzeja, Latvijas Etnogrāfiskā Brīvdabas muzeja, Liepājas vēstures un mākslas muzeja, Aizrobežu mākslas muzeja (tagad Latvijas Nacionālais mākslas muzejs Rīgas birža), Jelgavas un citu muzeju, kā arī Latvijas Nacionālās bibliotēkas restaurācijas darbnīcās, Valsts arhīvu ģenerāldirekcijas Centrālās mikrofotokopēšanas un dokumentu restaurācijas laboratorijā (tagad Latvijas Nacionālā arhīva Dokumentu preventīvās saglabāšanas departaments), kur darbu organizēja Sarmīte Gaismiņa, Ramona Tālberga, Velta Štrauss, Maruta Eiduka, Aina Būrija, Rudīte Kalniņa, Inta Rudzīte un citi, tomēr ar laiku tā kļuva par pašu studentu risināmu problēmu un tika izņemta no studiju programmas.

Bez akadēmiskās un praktiskās apmācības konservatoru/restauratoru

sagatavošanā nozīmīga vieta ir jāieņem zinātniskajam darbam. Diemžēl gan agrāk, gan tagad ar konservācijas un restaurācijas problēmām saistītais zinātniskais darbs ir samērā vāji izvērstis bibliotēku, muzeju un arhīvu konservācijas un restaurācijas centros. Fakultātē zinātniskais darbs, kas saistīts ar konservācijas un restaurācijas problēmām, galvenokārt notika Silikātu materiālu institūtā, veicot dabīgo un mākslīgo akmens materiālu izpēti Latvijā, kā arī piedaloties 2 Eiropas Savienības 5.Ietvara programmā – “Biolīdzekļi Eiropas valstu kultūrvēsturiskā mantojuma akmens objektiem” un “Multipiesāņotāju ietekmes modelis un tā robežlīmeņa noteikšana kultūrvēsturiskajam mantojumam”, kuru izpildē lielu ieguldījumu deva Linda Krāģe un Inese Sidraba. Konservācijas un restaurācijas studenti zinātnisko darbu veica piedaloties atsevišķu projektu izpildē, kas ne vienmēr bija saistīti ar konservācijas un restaurācijas tematiku, kā arī izstrādājot bakalaura un maģistra darbus. Sākot ar 2004./05.mācību gadu, bakalaura studiju plānos tika iekļauts priekšmets “Zinātniski pētnieciskais darbs konservācijā”, dodot iespēju studentiem laikus sākt risināt kādu no bakalaura vai maģistra darba problēmām, kā arī aktīvi piedalīties studentu zinātniskās konferencēs.

Laika periodā no 1990.-1995.gadam

bija pēdējais, kad konservācijas un restaurācijas studiju virzienā iestājās 8 no 51 fakultātē ieskaitītajiem studentiem, t.i., apmēram 15.5%. Diemžēl jau nākošā gadā samērā krasi samazinājās to studentu skaits, kuri vēlējās studēt konservāciju un restaurāciju. Vairākus gadus specializācijā netika uzņemts nevienens students. Šādas attieksmes galvenais cēlonis, visticamāk, bija Latvijas iedzīvotāju smagais finansiālais stāvoklis, studentu niecīgās stipendijas, zemās konservatoru un restauratoru algas bibliotēkās, muzejos un arhīvos. Studentiem bija jāmeklē papildus ienākumi, kurus nevarēja piedāvāt darbs konservācijas un restaurācijas nozarē ne studiju laikā, ne arī pēc tās beigšanas. Domājot par sevis nodrošināšanu, studenti meklēja darbu ar lielāku samaksu un lielākām perspektīvām nākotnē. Tomēr, sākot ar 2001./02. mācību gadu atkal 3-4 studenti izvēlējās šo specializāciju turpmākajām studijām.

Lai saglabātu ārštata pasniedzējus, nekāds finansiālais atbalsts netika saņemts no fakultātes, kaut gan konservācija un restaurācija bija viens no tiem virzieniem, kurā bija pietiekoši daudz studēt gribētāju, pie kam pirmajos gados, pat konkurss uz izdalītajām studiju vietām. Polimērmateriālu institūtam, kura lietvedībā un mācību reģistrā atradās konservācijas un restaurācijas virziena studiju priekšmeti, bija jātiek galā ar finansiālajām grūtībām. Skaidrs bija viens – ja grupā nav 6-7 studenti, šī virziena uzturēšana notiek uz citu studiju programmu un virzienu rēķina. Arī 2010./11. mācību gada apmācībai izdalītie finanšu resursi ir mazais studentu skaits nenodrošināja normālu stundu pasniedzēju un pamatdarbā strādājošo apmaksu, piemēram, ja bakalaura studiju programmā ir lekciju kurss, kas novērtēts ar 2 kredītpunktiem, kas atbilst 32 auditorijas stundām, un to lasa 4 studentiem, darba alga, ko saņem pasniedzējs bez atvilkumiem ir 97 Ls, ja 4 maģistrantūras studentiem tiek lasīts 3 kredītpunktu (38 st.) priekšmets – atalgojums ir 218 Ls. Pārējie izdevumi, kas saistīti ar mācību procesa nodrošināšanu

1997./98. mācību gads